Зашто државни врх Србије толико вага опције за договор са ЕУ око резолуције о Косову у Генералној скупштини УН

Државни врх Србије на челу с председником Борисом Тадићем заоштрио је односе са Западом у решавању косовског проблема пре свега због унутрашњополитичких разлога, односно због страха од непредвидљивих потеза лидера СНС Томислава Николића, који се по потреби креће између проевропских ставова и повратка национализму, као и од екстремних група подложних политичкој инструментализацији, чији гласноговорник у последње време постаје председник ДСС Војислав Коштуница.

Тадић и његови саветници при вођењу политике око Косова, а пре свега при вагању о потезима после неповољног мишљења Међународног суда правде, чини се да више размишљају о томе како ће грађани реаговати у случају да Николић и Коштуница одлуче да манипулишу јавним мњењем и убеде га да власт тргује Косовом зарад уласка у Европску унију. Истраживачи јавног мњења указују на то да Косово грађанима није на врху листе проблема који се морају решавати, али и да у становништву постоји велики отпор према могућности "трговања".

Такође, демагошка опозиција оличена у СНС напашће Тадића шта год да уради. Ако сада попусти према ЕУ, оптуживаће га и да је то требало раније да уради и да је додатно удаљио Косово од Србије. С друге стране, ЛДП захтева знатно мекши, а ДСС знатно тврђи приступ овом питању. Као лидер који рачуна на најширу подршку у народу, Тадић у исто време не сме да изгуби ауру бранитеља националних интереса и имиџ истински проевропског политичара. А све ово у периоду приличне неизвесности у вези датума наредних парламентарних избора.

Милан Николић, политички аналитичар, за Данас каже да се власт увек плаши како ће проћи на следећим изборима и да се увек равна према ономе до чега је народу посебно стало.

- Свака власт настоји да те интересе не оштети, како би била виђена као патриотска или

она која је социјално усмерена. И око косовског питања постоји тај страх. Власт се, наравно, плаши шта ће рећи Николић, Коштуница, па и радикали, али и они који су много разумнији. На Косову је интерес Србије озбиљно оштећен, јер су Албанци добили малтене све, а српска страна готово ништа. То је неприхватљива ситуација за сваку владу. Легитимно је страховати да ће неко рећи да би овај проблем решио на више патриотски начин - каже Николић.

Данасов саговорник потврђује да Косово у очима грађана није међу највишим приоритетима, али додаје да оно ипак није небитно.

- Најважније је то што је косовски проблем погодан за политичку експлоатацију, јер грађани не знају шта је на међународном плану заправо могуће постићи. Опозиција може да каже да је ДС све лоше одрадио и да је требало другачије - наводи Николић.

Истраживање Галуп Балкан Монитора из 2009. показало је да су код већине грађана Србије, када је реч о Косову, присутни и снажна осећања и мера прагматизма. Њих 73 одсто сматра се лично забринутим због косовског питања, а 71 одсто је уверено да Косово "треба да остане део Србије", са чиме се не слаже 15 одсто испитаника.

У то да званични Београд никада неће признати косовску независност убеђено је 64 одсто грађана, док 24 одсто сматра да ће се то догодити у наредних десет година. Да би сецесија Косова требало да буде спречена "и оружјем, као последњом опцијом" уверено је 27 процената испитаних, а сваки четврти очекује "следећи рат на територији Косова".

С друге стране, како оцењује Галуп Балкан Монитор, "чини се да је снажна међународна подршка косовској независности утицала на ставове испитаника у Србији". Релативна већина од 43 процената изјавила је да, "без обзира шта Срби урадили", Косово ће једног дана бити независно, с чиме се не слаже њих 39 одсто. Поделу као могуће решење косовског проблема види 45 процената испитаника, док је нереалном сматра 40 одсто.

И, за крај, оно што је за ставове политичара у Београду можда и најважније - 70 одсто анкетираних грађана сматра да "не долази у обзир да Србија одустане од Косово зарад чланства у ЕУ". С таквим предлогом би евентуално могло да се сагласи 16 процената

испитаника.

Светлана Логар из Стратеџик маркетинга и Ђорђе Вуковић, програмски директор ЦеСИД, слажу се у оцени за Данас да Косово одавно није у врху листе проблема с којима грађани излазе на крај. Проценат оних који га стављају међу три приоритета креће се у просеку од два до шест, а повећава се када се дешава нешто посебно драматично, попут проглашења независности 2008. или погрома Срба 2004. године. Логар и Вуковић кажу да су грађани Србије "зрелији и реалнији од политичара" и да је за већину њих Косово одавно "завршена прича“.

Иако Косово није приоритет већини грађана, екстремисти попут навијачких група и организација крајње деснице лако могу да буду политички употребљени за насилно реаговање у случају "недовољно патриотског" понашања власти. Дешавања попут оних око митинга "Косово је Србија" из фебруара 2008, тешко су данас могућа, ако ништа друго оно зато јер је тај скуп организовала држава. Ипак, немогуће је одбацити могућност да би се екстремисти свих врста прикључили митинзима попут оних које планира опозиција после гласања о резолуцији у Генералној скупштина УН.

Можда је и то разлог зашто највећа опозициона партија, Српска напредна странка, одбија да експлицитно стане иза најава Велимира Илића о организовању уличног протеста због Косова. У овом тренутку, чини се да је СНС ближа политичкој офанзиви кроз институције. Лидер напредњака Томислав Николић рекао је ове седмице за Данас да би у случају пораза у ГС УН било најморалније "да они који су сами писали резолуцију и сами је слали у УН, сами и оду с функција, да не бисмо ми морали моткама да их терамо". Појашњавајући те своје речи више није помињао мотке, али он је прецизирао да мисли да би Борис Тадић требао да поднесе оставку, и то након што у скупштинској процедури падне Влада, на челу с премијером Мирком Цветковићем и министром Вуком Јеремићем. Николић је најавио да ће СНС послати Народној скупштини захтев за расправу о смени њих двојице истог дана када ГС УН одбије да изгласа српску резолуцију.

За бившег премијера Србије Зорана Живковића није важно да ли се власт плаши опозиције и евентуалног масовног изласка на улице. Он за Данас каже да "народ неће кренути у протесте уколико га не поведе неко ко има мало мозга и стратегије, али и прави повод, а таквих у Србији нема".

- На целој политичкој сцени, од највеће партије која предводи власт до најмање опозиционе партије која је некако ушла у парламент, сви раде само оно што би им помогло да се докопају власти - закључује Зоран Живковић.

Трговина Косово за ЕУ "не долази у обзир"

73% грађана забринуто због косовског питања; 71% каже да Косово "треба да остане део Србије"; 64% Београд никада неће признати независно Косово; 24% Београд ће признати Косово у наредних 10 година; 27% спречити сецесију "и оружјем, као последњом опцијом"; 43% "без обзира шта ми урадили", Косово ће бити независно; 45% подела је могуће решење; 70% "не долази у обзир да Србија одустане од Косова зарад чланства у ЕУ". Истраживање Галуп Балкан Монитора за 2009.

Аутор: Лидија Валтнер

(Данас)